

**БАТЛАВ
БАРИЛГА, ХОТ
БАЙГУУЛАЛТЫН САЙД**

Б.МӨНХБААТАР

**БАТЛАВ
ХУУЛЬ ЗҮЙ, ДОТООД
ХЭРГИЙН САЙД**

Х.НЯМБААТАР

**МОНГОЛ УЛСЫН ИРГЭНД ГАЗАР ӨМЧЛҮҮЛЭХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН
ШИНЭЧИЛСЭН НАЙРУУЛГЫН ТӨСЛИЙН ҮЗЭЛ БАРИМТЛАЛ**

Нэг.Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага

1.1.Хууль зүйн үндэслэл

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолоор баталсан “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 2021-2030 онд хэрэгжүүлэх ухаалаг, иргэн төвтэй газрын нэгдмэл удирдлага, менежментийн тогтолцоог хэрэгжүүлэх замаар тэгш байдал, шударга ёс, үндэсний эдийн засгийн аюулгүй байдал, тогтвортой хөгжлийг хангах зорилтын хүрээнд “Газар, байгаль, эдийн засаг, нийгмийн нөөц, чадавхад тулгуурлан газар ашиглалт, хамгаалалтын үр ашгийг дээшлүүлэх, газрыг иргэд болон эдийн засгийн хувьд үндэслэл сайтай, үр ашигтай, экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хангасан газар зохион байгуулалтыг хөгжүүлж, газрын нөөцүүдийг оновчтой ашиглаж хэвшинэ.” гэж тусгасан.

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 24 дүгээр тогтоолоор баталсан “Монгол Улсын Засгийн газрын 2020-2024 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”-ийн 3.7.1-д “Газрын харилцаа, хот байгуулалтын хууль, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож, хотуудын зэрэглэлийг тогтооно.” гэж тусгасан.

Түүнчлэн Монгол Улсын Их Хурлын 2021 оны 12 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Монгол Улсын хууль тогтоомжийг 2024 он хүртэл боловсронгуй болгох үндсэн чиглэл”-ийн 108-д газар өмчлөлийн ажлыг эрчимжүүлэх, газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах, иргэнд газар өмчлүүлэх ажлыг үр дүнтэй, хүртээмжтэй зохион байгуулах, түүнчлэн газар өмчлөх эрхийг дуусгавар болгохтой холбоотой заалтуудыг нарийвчлан зохицуулах, газар өмчлөх эрхийг дуусгавар болгох эрх бүхий этгээдийг тодорхой болгохтой холбоотой эрх зүйн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох зорилгоор Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тусгасан.

1.2.Практик шаардлага

Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хууль анх 2002 оны 6 дугаар сарын 27-ны өдөр батлагдаж, 2003 оны 5 дугаар сарын 01-ний өдрөөс хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж эхэлсэн. Тус хууль хэрэгжих хугацаанд 8 удаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан ба гэр бүлийн хэрэгцээнд нэг удаа үнэ төлбөргүйгээр газар өмчлүүлэх хугацаа буюу хуулийн 19.1.2, 19.1.3, 19.1.4 дэх заалтыг дагаж мөрдөх хугацааг 3 удаа 5 жилээр, нэг удаад 10 жилээр тус тус сунгасан байна.

Хууль хэрэгжиж газар өмчлүүлэх ажил эхлэхэд иргэн гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар дундаа хамтран өмчилж /өрх/ байсан ба 2008 онд газрыг иргэн бүрт өмчлүүлэх, мөн өмнөх 5 жилийн хугацаанд иргэний дундаа хамтран өмчилсөн газрыг гэр бүлийн нэг гишүүнд өмчлүүлж бусад гишүүдэд шинээр газар өмчлөх эрх үүсэхээр нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан. Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуульд орсон бусад нэмэлт, өөрчлөлт нь холбогдох хуулиуд шинээр болон шинэчлэн батлагдсан, нэмэлт өөрчлөлт оруулсантай холбоотой байна.

2019 онд Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах хэрэгцээ шаардлагын тандан судалгааг хийсэн бөгөөд уг тандан судалгааны үнэлгээгээр Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулах шаардлагатай гэсэн дүгнэлт гарсан болно.

Газар өмчлөлийн тоон мэдээнээс харахад хууль хэрэгжиж эхэлсэн эхний 5 жилд улсын хэмжээнд нийт өрхийн 28.14 хувь нь гэр бүлийн хэрэгцээнд дундаа хамтран газар өмчилж авсан бол, хууль хэрэгжсэн нийт 16 жилийн хугацаанд иргэдийн 20 хувь нь газар өмчлөх эрхээ хэрэгжүүлсэн байгаа нь хуулийн хэрэгжилт хангалтгүй байгааг харуулж байна. Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойших улсын хүн амын тоог он тус бүрээр тодорхойлж газар өмчлөгч иргэдийн тоотой харьцуулан үзэхэд 2009, 2012, 2018 онуудад тодорхой хувиар буурсан үзүүлэлт харагдаж байгаа нь газар өмчлүүлэх хугацаа дуусах үед газар өмчлөл эрчимжиж, сунгасны дараах үед нь буурч байгаа нь харагдаж байна.

Гэр бүлийн хэрэгцээнд үнэ төлбөргүйгээр газар өмчлүүлэх хугацааг 5 жилээр 3 удаа, 1 удаа 10 жилээр сунгасан ч иргэдийн газар өмчилж авах идэвхи сул байна. Энэ нь хуулийн хугацаа дахин сунгагдана гэсэн хүлээлт иргэдэд байдаг бөгөөд хугацаа дуусахаас өмнө иргэдийн газар өмчлөх сонирхол нэмэгдэж, ямар нэг сонголтгүйгээр хуулинд заасан нэг удаагийн эрхээ эдэлж байгаа нь газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах боломжгүй нөхцөл бий болгож байна. Засаг дарга нар төлөвлөлт судалгаагүй, инженер, нийгмийн дэд бүтэцгүй их хэмжээний газрыг иргэдэд өмчлүүлж, иргэд ашиглалтгүй хоосон өмчийн газрууд ихээр нэмэгдсэн. Ийнхүү өмчийн газартай байхын ач тус /эдийн засгийн үр өгөөж/ иргэдэд мэдрэгдэхгүй буюу газар үнэгүйдэж, эдийн засгийн эргэлтэд оруулах боломжтой хөрөнгө болж чадахгүй байна.

Иймд иргэнд гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар нэг удаа үнэ төлбөргүйгээр газар өмчлүүлэх ажлыг хугацаанд баригдалгүй, оновчтой, нэгдсэн төлөвлөлт, нийгмийн болон инженерийн дэд бүтцийг бий болгосны дараа газрыг өмчлүүлэх, өмчилсний дараа газрын эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн зохицуулалтыг Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуульд тусгах шаардлагатай байна. Ингэснээр гэр бүлийн хэрэгцээний зориулалтаар газрыг үнэгүй өмчлүүлэх үйл ажиллагааг хугацаагүй болгосноор иргэд хугацаанд шахагдахгүйгээр өмчилсөн газар дээрээ амьдрах тодорхой хэрэгцээ, шаардлага үүсэж, амины орон сууц барих боломжтой болсон үедээ газраа өмчлөх бодит эрэлтэд тулгуурласан газар өмчлөл явагдах нөхцөл боломж бүрдэнэ.

Түүнчлэн Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулийн 4.1.3-т аймгийн төвийн сумын болон дүүргийн Засаг дарга иргэдийн газар өмчлөх хүсэлтийг хүлээн авч аймаг, нийслэлийн Засаг даргад уламжлах, бусад сумын Засаг дарга уг өргөдлийг хүлээн авч тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын саналыг үндэслэн газар өмчлүүлэх тухай шийдвэр гаргахаар заасан нь шат

дамжлага ихтэй, мөн холбогдох албан тушаалтан өөрчлөгдөхөд иргэдийн өргөдөл, бичиг баримт үрэгдэх асуудал гарах зэргээр төрийн үйлчилгээг иргэдэд шуурхай хүргэхэд сөргөөр нөлөөлж байна.

Мөн бүх шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга газар зохион байгуулалт, хот төлөвлөлтийн нарийвчилсан зураг төсөлгүй, зөвхөн өмчлүүлэх иргэдийн тоонд ач холбогдол өгсөн, мэргэжлийн бус төлөвлөгөөг баталж, газар өмчлүүлэх шийдвэрийг нэг дор олон иргэнд хавтгайруулан гаргадаг зөрчил нийтлэг байна. Улмаар иргэдэд инженер, нийгмийн дэд бүтцэд холбогдоогүй буюу холбогдохоор төлөвлөгдөөгүй, цаашид холбогдох боломжгүй, хот суурины ангилалд үл хамаарах бэлчээрийн газарт газар өмчлүүлж байна.

Иймд орон нутагт мэргэжлийн байгууллага болох газрын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага (аймаг, нийслэлийн газрын алба) нь тухайн нутаг дэвсгэртээ иргэнд газар өмчлүүлэх асуудлыг инженер, нийгмийн иж бүрэн зураг төсөл бүхий мэргэжлийн төлөвлөгөөг үндэслэн шийдвэрлэдэг байхаар зохицуулах шаардлагатай байна.

Түүнчлэн аймаг, нийслэл, сум дүүргийн Засаг даргын тухайн жилд өмчлүүлэх газрын хэмжээ, байршил, зориулалтын саналыг аймаг, нийслэлийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаар хэлэлцсэнийг дахин Засгийн газраар хэлэлцүүлж батлуулдаг. Энэ нь Засгийн газрын тогтоолын хэрэгцээ шаардлага, ач холбогдлыг тодорхойгүй болгож байна. Түүнчлэн Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуульд "иргэнд газар тариалангийнхаас бусад зориулалтаар газар өмчлүүлэхдээ аймаг, нийслэлийн газар зохион байгуулалтын ерөнхий төлөвлөгөө, аймгийн төвийн болон хотын хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөгөө, сум, дүүргийн тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан, сумын төв, тосгоны тухайн шатны иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын шийдвэрт заасан иргэдэд өмчлүүлэх газрын нийт хэмжээ, байршил, газар өмчилж авахыг хүссэн иргэдийн тоог иш үндэс болгох" гэж заасан байдаг. Энэ нь Засаг дарга иргэнд газар өмчлүүлэх асуудлыг шийдвэрлэхдээ Засгийн газрын тогтоолыг үндэслэхгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлж байна. Улмаар аймаг, нийслэл, сум дүүргийн засаг дарга зөвхөн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын шийдвэрийг үндэслэн газар өмчлүүлэх шийдвэр гаргаж байгаа нь иргэдэд өмчлүүлэх газрын төлөвлөгөөнд Засгийн газраас хяналт тавих боломжийг хязгаарласан асуудал болж байна.

Мөн Монгол Улсын иргэнд гэр бүлийн хэрэгцээнд газар өмчлүүлэхдээ хотын хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөгөөг үндэслэхээр тусгасан байдаг ч зарим хот суурин газруудын хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө хийгдээгүй, хэрэгжиж дууссан, хотын тэг гортиг дотор газрын нөөцгүй болсон гэсэн шалтгаанаар бэлчээрийн газар дээр төлөвлөлт, зураг төсөлгүйгээр хууль зөрчин газар хуваарилан өмчлүүлэх явдал гарах болсон.

Мөн нийслэлийг аймгийн төвтэй холбосон улсын чанартай авто замын дагуух газарт /сумын төвөөс бусад/ газарт орон нутагт газар өмчлүүлэх тодорхой хууль, эрх зүйн зохицуулалт байхгүйгээс орон нутаг өөрсдийн дураар төлөвлөлт, зохион байгуулалтгүй газар олголт хийсээр байна. Төлөвлөлт, зураг төсөлгүйгээр газар өмчлүүлснээр нийгмийн болон инженерийн дэд бүтцийн асуудлыг шийдэхэд хүндрэл учрах, тухайн газрын эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад зах зээлийн үнэлгээ буурч, тухайн газарт газар өмчилсөн иргэдийн эрүүл аюулгүй орчинд аж төрөх эрх зөрчигдөхөд хүрч байна.

Иймд зөвхөн газрын нэгдмэл сангийн хот, тосгон бусад суурины газарт, инженер, нийгмийн дэд бүтцийн иж бүрэн төлөвлөлт бүхий хотын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө, хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөнд үндэслэн боловсруулсан Улсын газар зохион байгуулалтын жилийн төлөвлөгөөнд иргэнд өмчлүүлэх боломжтой газрыг тусгадаг байх, зураг төсөл судалгаа, төсөв тооцоо бүхий газар зохион байгуулалтын болон хот байгуулалтын төлөвлөгөөгүйгээр газар өмчлүүлдэггүй байх, Улсын газар зохион байгуулалтын жилийн төлөвлөгөөг Засгийн газраас баталсны дараа уг төлөвлөгөөг үндэслэн аймаг, нийслэлийн газрын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага газар өмчлүүлэх шийдвэр гаргадаг байх зохицуулалтыг бий болгох шаардлагатай байна.

Мөн Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулийн зорилт нь зөвхөн иргэнд газар өмчлүүлэх үйл ажиллагааг журамласнаар хязгаарлагдсан нь учир дутагдалтай байна. Цаашид төрийн зүгээс газрыг иргэнд өмчлүүлээд зогсохгүй түүнийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулах, иргэнд өмчлүүлсэн газрыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулахад албан ёсны үнэ ханшны мэдээллийн сантай байх, мэдээллээр үйлчлэх зуучлах, төрийн зүгээс газрыг эргүүлэн авах, өмчийн газраа гэр бүлийн хэрэгцээний бусад зориулалтаар иргэн, хуулийн этгээдэд шилжүүлэх талаар эрх зүйн орчин дутмаг байна.

Иймд газрын биржээр дамжуулан иргэнд газрыг худалдаж өмчлүүлдэг байх, иргэн өмчийн газраа худалдах, арилжих, хот, суурины хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө түүний бүсчлэлийн шаардлага, дүрэмд нийцсэн нөхцөлд өмчийн газраа иргэн, хуулийн этгээдэд гэр бүлийн хэрэгцээнээс бусад зориулалтаар иргэн, хуулийн этгээдэд шилжүүлэх боломжийг бүрдүүлэх шаардлагатай байна.

Хүчин төгөлдөр үйлчилж байгаа Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулиар тариалангийн болон тариалангаас бусад аж ахуйн зориулалтаар газрыг тодорхой хэмжээ, байршлын хязгааргүйгээр худалдаж өмчлүүлэх боломжийг нээж өгсөн нь цөөн хүн их хэмжээний газрыг худалдан авч өөрийн өмчлөлд шилжүүлэн газрын тэгш, хүртээмжтэй хуваарилалтыг алдагдуулах эрсдэлийг бий болгож байна. Үүнээс шалтгаалан нэгэнт төлөвлөлтгүй өмчлүүлсэн газарт цэцэрлэг, сургууль, эмнэлэг, зам, шугам сүлжээ, байгуулах зэрэг инженер, нийгмийн дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт хийх зэрэг нийгмийн зайлшгүй хэрэгцээнд зориулан газрыг эргүүлэн авахад хүндрэл учрах, нөгөө талаас улсын стратегийн гол бүтээгдэхүүн болох үр тарианы нөөц, хүн амын хүнсний аюулгүй байдалтай шууд холбоотой тариалангийн газрыг иргэний хувийн өмчид шилжүүлэх нь үндэсний аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөх эрсдэлтэй байна.

Мөн хууль хэрэгжиж эхэлснээс хойш 17 жилийн хугацаанд улсын хэмжээнд тариалангийн зориулалтаар ердөө 57 иргэнд 60.37 га талбайг, тариалангаас бусад аж ахуйн зориулалтаар 3 иргэнд 0.02 га талбайг өмчлүүлсэн байгаа нь иргэд аж ахуйн зориулалтаар газрыг өмчлөлөөс бусад эрхээр эзэмшиж ашиглах нь тэдний хэрэгцээ, шаардлагад нийцэж байгаа, заавал өмчлөх шаардлага бага байгааг харуулж байна.

Иймд иргэнд аж ахуйн зориулалтаар газрыг өмчлүүлэхгүй зөвхөн гэр бүлийн хэрэгцээний газрыг өмчлүүлдэг байх зохицуулалтыг бий болгох нь зүйтэй байна.

Хоёр.Хуулийн төслийн бүтэц, зохицуулах харилцаа, хамрах хүрээ

Хуулийн төсөл нь 7 бүлэгтэй 41 зүйлтэй байх бөгөөд дараах асуудлыг тусгана. Үүнд:

Нэгдүгээр бүлэгт нийтлэг үндэслэл буюу хуулийн зорилт, иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хууль тогтоомж, хуулийн нэр томъёоны тодорхойлолт, иргэнд өмчлүүлэх газар, түүнийг тогтоох, иргэнд өмчлүүлэх газрын зориулалт, хэмжээ, газар өмчлөгч, газар өмчлөн авах иргэний эрх, үүрэг, иргэнд газар өмчлүүлэхэд баримтлах зарчмын талаар тусгана.

Хоёрдугаар бүлэгт газар өмчилж авах тухай өргөдөл гаргах, түүнийг хянах, газар өмчлүүлэх тухай шийдвэр гаргах, иргэний газар өмчлөх эрхийг баталгаажуулах, газрыг иргэний өмчлөлд хүлээлгэн өгөх, иргэний газар өмчлөх эрхийн болон газар өмчлөх эрхтэй холбогдсон хөдөлгөөний бүртгэл, иргэнд өмчлүүлэх газрын үнийг тогтоох, иргэнд өмчлүүлэх газрын төлөв байдал, чанарын улсын хянан баталгааны талаар тусгана.

Гуравдугаар бүлэгт газар өмчлөгч иргэний эрх, үүрэг, газар өмчлөгч иргэнд хориглох зүйл, иргэн өмчийн газраа бусдад ашиглуулах, иргэн өмчийн газраа нийтийн эдэлбэр, тусгай хэрэгцээнд түр ашиглуулах, иргэн өмчлөх эрхээ бусдад шилжүүлэх, газар өмчлөх эрхээ газрын бусад эрхээр иргэн, хуулийн этгээдэд шилжүүлэх гэх мэт газар өмчлөх харилцааны онцлог зохицуулалтыг тусгана.

Дөрөвдүгээр бүлэгт иргэний газар өмчлөх эрх дуусгавар болох, иргэний өмчийн газрыг улсын тусгай хэрэгцээг үндэслэн нөхөх олговортойгоор солих буюу эргүүлэн авах, газар өмчлөгч иргэний эрхийг хязгаарлах эрх /сервитут/, иргэний өмчийн газрыг дайчлан авах, иргэний газар өмчлөх эрхийг хүчингүй болгох зохицуулалтын талаар тусгана.

Тавдугаар бүлэгт иргэний газар өмчлөх зөрчигдсөн эрхийг сэргээх, газар өмчлөх эрхээ хэрэгжүүлэхэд саад учруулахыг хориглох, гомдол гаргах гэх мэт иргэний газар өмчлөх эрхийн баталгааны талаарх зохицуулалтыг тусгана.

Зургадугаар бүлэгт иргэдэд газар өмчлүүлэх болон монгол улсын иргэний хувийн өмчийн газрын газрын харилцааны талаарх төрийн болон орон нутгийн өөрөө удирдах байгууллагын чиг үүргийг тусгана.

Долдугаар бүлэгт хууль зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага, хууль хүчин төгөлдөр болох хугацаа зэрэг бусад харилцааны талаар тусгана.

Гурав.Хуулийн төсөл батлагдсаны дараа үүсч болох нийгэм, эдийн засгийн үр дагаврын талаар

Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар иргэн гэр бүлийн хэрэгцээнийхээс бусад буюу тариалангийн болон тариалангийнхаас бусад аж ахуйн зориулалтаар газар өмчлүүлэхгүй. Газрын нэгдмэл сангийн хот тосгон, бусад суурины ангилалд хамаарах газарт газар өмчлүүлдэг болох бөгөөд ингэснээр хот суурин газрын хяналтгүйгээр тэлэх асуудал буурна.

Мөн хуулийн хугацаанд баригдан дэд бүтцийн хангамжгүй, зураг төсөлгүй, өмчлүүлэх иргэний тооны хойноос хөөцөлдсөн мэргэжлийн бус төлөвлөгөөг үндэслэж, хүн амын бодит эрэлтэд тулгуурлалгүйгээр газрыг хавтгайруулан өмчлүүлж газрыг үнэгүйдүүлж байгаа явдал буурна.

Иргэнд газар өмчлүүлэх шийдвэрийг Засаг дарга бус аймаг нийслэлийн газрын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага өөрийн хамаарах нутаг дэвсгэрт иргэнд газар өмчлүүлэх шийдвэрлэдэг болох бөгөөд ингэснээр газар өмчлөх шат дамжлага багасаж, газрын улсын бүртгэл, эд хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн байгууллагуудын хооронд уялдаа холбоо сайжирч албан тушаалтны хариуцлага сайжрах, иргэдэд түргэн шуурхай үйлчлэх нөхцөл бүрдэнэ.

Томоохон хот, төв суурин газар дахь газар олголтыг мэргэжлийн байгууллагаас хот байгуулалтын болон газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд нийцүүлэн боловсруулсан Улсын газар зохион байгуулалтын жилийн төлөвлөгөөнд үндэслэн газар өмчлөлийн ажлыг хугацаанд нь зөв явуулах нөхцөл бүрдэнэ.

Иргэний газар өмчлөх хүсэлтийг шийдвэрлэх хугацааг 3 сар хүртэл байсныг 1 сар хүртэл болгон багасгаснаар төрийн үйлчилгээ иргэдэд түргэн, шуурхай хүртээмжтэй болно.

Дөрөв.Хуулийн төсөл нь бусад хуультай хэрхэн уялдах, уг хуулийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон цаашид шинээр боловсруулах буюу нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, хүчингүй болгох хуулийн талаар

Хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хуультай нийцүүлэн боловсруулна. Тус хуулийн төслийг Газрын тухай багц хуулийг шинэчлэн боловсруулах ажлын хүрээнд Газрын ерөнхий хуулийн төсөл, Кадастрын зураглал ба газрын кадастрын тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Газрын төлбөрийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлтэй тус тус уялдуулан боловсруулна.

Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөлтэй холбогдуулан Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татварын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хууль, Эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Монгол Улсын иргэнд газар өмчлүүлэх тухай хуулийг хүчингүй болсонд тооцох тухай хуулийн төслийг тус тус боловсруулна.